

Actiecommissie Limburgse taal -
Óngerwaeg nao deil III

Het Limburgs in gemeentelijk taalbeleid

Handreikingen bij het Europees
Handvest voor regionale talen of
talen van minderheden

provincie
Limburg

Inhoud

Inleiding	5
1. Handreikingen voor gemeentelijk taalbeleid	6
1.1. Onderwijs (artikel 7.1.f en 7.1.g Handvest)	6
1.2. Overheid (artikel 7.1.d Handvest)	8
1.3. Publieke ruimte (artikel 7.1.d Handvest)	9
1.4. Media (artikel 7.1.d Handvest)	9
1.5. Cultuur (artikel 7.1.d Handvest)	10
1.6. Economisch en Sociaal Leven (artikel 7.1.d Handvest)	12
2. De provinciale deel III-ambitie	13
3. De Limburgse taal en taalbeleid	14
4. Doelstellingen en beginselen voor beleid en praktijk	15
5. Taalbeleid en de rechten van anderen	16
6. Het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden	17
7. Het Handvest en de Limburgse taal	18
8. Het Handvest en de actieve rol van de overheid	21
9. Het Handvest en deel III	22
10. Contact	23
11. Bronnen	25
12. Eindnoten	27

EMERGENCY?

IT IS 'N KWESTIE VAN DOON

HOES VEUR IT LIMBURGS

HOES VEUR IT LIMBURGS

Inleiding

In december 2024 hebben Provinciale Staten van Limburg unaniem besloten om vóór 2030 een aanvraag voor bescherming, onder deel III van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden¹ (het Handvest), voor het Limburgs voor te bereiden.

Om gemeenten te helpen bij het maken van taalbeleid voor het Limburgs, worden deze handreikingen voor gemeenten aangeboden. Deze handreikingen geven inzicht in de kansen die het Handvest biedt voor gemeentelijk beleid rond het Limburgs.

De praktische handreikingen vindt u in het eerste hoofdstuk. In de volgende hoofdstukken vindt u verdiepende informatie over taalbeleid, het Handvest en de relatie van het Handvest met de Limburgse taal.

1. Handreikingen voor gemeentelijk taalbeleid

Het Europees Handvest en de aanbevelingen van de Raad van Europa (zie hoofdstuk 4) bieden duidelijke kansen om het gebruik van het Limburgs verder te versterken. Limburgse gemeenten hebben verschillende mogelijkheden om hier met gericht taalbeleid aan bij te dragen.

De Actiecommissie Limburgse Taal publiceert de komende jaren via haar website² adviezen over hoe het Limburgs kan worden ingezet. Veel mogelijkheden die hier genoemd worden zijn onder meer ontleend aan de nota 'Kirchroa Hei weëd plat jekald', het Limburgse taalbeleid van de gemeente Kerkrade.³ Een inspiratie!

1.1. Onderwijs (artikel 7.1.f en 7.1.g Handvest)

Voorschools onderwijs (kinderopvang)

Aanbeveling Comité van Experts van de Raad van Europa (COMEX)

Bevorder het gebruik van het Limburgs in het voorschoolse onderwijs.⁴

Mogelijkheden taalbeleid:

- Stimuleer het gebruik van het Limburgs als voertaal in de kinderopvang.
- Raadpleeg het advies van de Actiecommissie over de (juridische) mogelijkheden voor het gebruik van het Limburgs als voertaal in de kinderopvang⁵.
- Neem contact op met het Hoes veur 't Limburgs over mogelijkheden voor het Limburgs in de kinderopvang en het programma Zjuulke.
- Voorzie GGD en kinderopvang van voorlichtingsmateriaal over de voordelen van meertaligheid en het gebruik van het Limburgs. Neem ook hiervoor contact op met 't Hoes veur 't Limburgs. Als kenniscentrum beschikt 't Hoes over de meest actuele en kloppende informatie en zijn zij bedreven in het vertalen van kennis naar specifieke doelgroepen. Het is van belang om zoveel mogelijk een gezamenlijk en kloppend narratief te delen met de praktijk.
- Subsidieer leesmateriaal en taalvisuals voor de kinderopvang ter stimulering van het gebruik van het Limburgs.

Primair en voortgezet onderwijs

Aanbeveling COMEX

Stel een strategie op om het onderwijs en de studie van het Limburgs als vak op alle niveaus van het onderwijs te waarborgen.⁷

Vergroot de bekendheid van het Limburgs en neem de Limburgse cultuur en geschiedenis op in het algemene curriculum.⁸

Mogelijkheden taalbeleid:

- Neem contact op met het Hoes veur 't Limburgs over mogelijkheden voor het Limburgs in het primair onderwijs en het programma Meer Kansen met Meertaligheid.
- Subsidieer een jaarlijks terugkerend lesprogramma in het Limburgs en over de Limburgse taal en cultuur voor het primair onderwijs.

"Dien Limburgs!" - mondelinge variatie in taalbeleid

Mondeling kan dialectale variatie onder het Handvest worden gebruikt in voorschools onderwijs (kinderdagopvang), in bepaalde vakken in primair en voortgezet onderwijs en in buitenschoolse activiteiten. Zeker ook voor mondelinge of audiovisuele media (inclusief nieuwprogramma's) en culturele activiteiten is geen standaardtaal vereist of noodzakelijk.⁶

Romansch – Zwitserland

Buiten de gesproken variatie gebruikt Romansch vijf manieren van schrijven. Voor overheid en school is er wel één gezamenlijke standaardtaal. In Graubünden staat Romansch ook op documenten en bij treinstations

Catalaans – Spanje (en Andorra)

Central, Valenciaans en Balearisch functioneren binnen één taal als schrijftaal met regionale normcentra. Catalaans is bestuurstaal, onderwijstaal en mediataal.

Volwassenenonderwijs

Aanbeveling COMEX

Ondersteun de ontwikkeling van lesmateriaal voor volwassenen.⁹

Mogelijkheden taalbeleid:

- Neem contact op met het Hoes veur 't Limburgs over mogelijkheden voor het Limburgs in het volwassenenonderwijs en het programma Leef Limburgs.
- Subsidieer cursussen Limburgse taal en cultuur voor nieuwkomers.
- Subsidieer taalcursussen Limburgs voor Limburgstaligen, met aandacht voor schrijfvaardigheid.

"Dien Limburgs!" - schriftelijke variatie in taalbeleid

Ook schriftelijk kan dialectale variatie onder het Handvest worden gebruikt. In domeinen zoals onderwijs, media en bestuurlijke communicatie kan met verschillende schrijfvarianten worden gewerkt, zolang het gebruik onderling voldoende samenhangend en begrijpelijk blijft.¹⁰

1.2. Overheid (artikel 7.1.d Handvest)

Mogelijkheden taalbeleid:

- Maak structureel gemeentelijk taalbeleid voor de Limburgse taal.
- Stel een taalambtenaar aan, die verantwoordelijk is voor het ontwikkelen, coördineren en uitvoeren van beleid voor de Limburgse taal.
- Organiseer cursussen voor ambtenaren over de praktische integratie van het Limburgs binnen hun beleids- en werkterrein.
- Geef bij balies met burgercontact aan welke talen kunnen worden gebruikt, waaronder het Limburgs.
- Zet Limburgssprekende medewerkers in bij burgercontact.
- Bied medewerkers expliciet de mogelijkheid om in het eerste burgercontact Limburgs te gebruiken, met zo nodig overschakeling naar het Nederlands of een andere taal.
- Bied niet-Limburgstalige medewerkers de mogelijkheid een cursus Limburgse taal en cultuur te volgen.
- Bied Limburgstalige medewerkers de mogelijkheid een cursus Limburgse taal met schrijfonderwijs te volgen.
- Gebruik de Limburgse taal ook in PR- en communicatieactiviteiten.
- Gebruik de Limburgse taal ook in algemene publiekscommunicatie op gemeentelijke social media en andere mediaformats.

1.3. Publieke ruimte (artikel 7.1.d Handvest)

Aanbeveling COMEX

Versterk en bevorder het gebruik van tweetalige borden en plaatsnamen in het Limburgs in de openbare ruimte.¹¹

Mogelijkheden taalbeleid:

- Plaats tweetalige komborden in de gemeente.
- Plaats tweetalige bewegwijzeringsborden in openbare gebouwen en in de publieke ruimte.
- In verkeers- en veiligheidscampagnes gebruik ook de Limburgse taal.
- Op gemeentelijke voertuigen gebruik ook slogans in de Limburgse taal.
- Op flyers en banners gebruik ook de Limburgse taal.

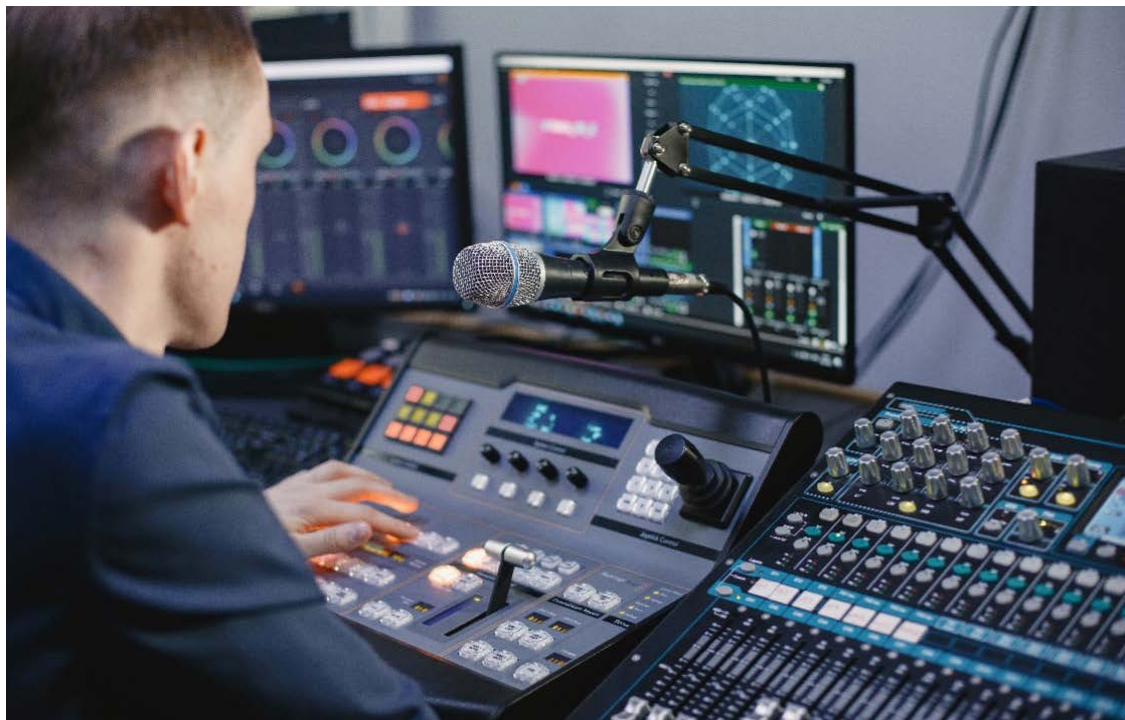
1.4. Media (artikel 7.1.d Handvest)

Aanbeveling COMEX

Versterk het gebruik van het Limburgs in de regionale omroep.¹²

Mogelijkheden taalbeleid:

- Stimuleer het gebruik van Limburgs als gangbare taal bij de lokale omroep.
- Bij het advies van de gemeenteraad over de aanwijzingsprocedure lokale omroep weeg in de representativiteitstoets het Limburgs mee als culturele stroming en zorg dat expliciete vertegenwoordiging van de Limburgse taal en cultuur in de mediaraad geborgd is.¹³

1.5. Cultuur (artikel 7.1.d Handvest)

Mogelijkheden taalbeleid:

- Maak binnen het cultuurbeleid een structurele keuze voor een percentage Limburgstalige producties.
- Maak het Limburgs zichtbaar bij culturele instellingen in de publieke ruimte met tweetalige bewegwijzeringsborden en PR- en communicatieactiviteiten.
- Bied structurele ondersteuning aan Limburgstalige cultuuruitingen bij verenigingen, toneel, carnaval en culturele projecten.
- Verleen financiële en facilitaire steun aan evenementen die het Limburgs in hun PR- en communicatieactiviteiten gebruiken.
- Ondersteun een stadsdichter en een poëzieroute in het Limburgs.

1.6. Economisch en Sociaal Leven (artikel 7.1.d Handvest)

Aanbeveling COMEX

Faciliteer en/of stimuleer het gebruik van het Limburgs in het economisch en sociaal leven. ¹⁴

Mogelijkheden taalbeleid:

- Stimuleer in de zorg en dagbesteding het gebruik van de Limburgse taal.

2. De provinciale deel III-ambitie

Provinciale Staten van Limburg hebben in december 2024 breed ingestemd met de ambitie van Gedeputeerde Staten om een aanvraag voor deel III-bescherming van het Limburgs in 2030 voor te bereiden. Deze ambitie was opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Sameveur 't Limburgs 2025–2027 dat door Provinciale Staten unaniem werd vastgesteld. Het Uitvoeringsprogramma bepaalt de provinciale koers tot 2027 en zet de voorbereiding op deel III richting 2030 uit.

De provinciale ambitie wordt aangestuurd via een bestuurlijke driehoek van Gedeputeerde Staten, Hoesveur 't Limburgs (deel II) en de Actiecommissie (deel III), die periodiek afstemt over samenhang en voortgang. Het Staatcomité Limburgs van Provinciale Staten fungeert als klankbord binnen en richting Provinciale Staten en ondersteunt de ambitie met raad en daad.

De provincie zet versterkt in op deel II via projecten voor jeugd, kinderopvang en onderwijs, bewustwording en kennisontwikkeling. Het Hoesveur 't Limburgs¹⁵ is de provinciale uitvoeringspartner, die verbindt en het veld ondersteunt, waaronder gemeenten, vanuit actuele wetenschappelijke en praktijkkennis begeleidt.

De onafhankelijke Actiecommissie Óngerwaeg noa Deil III heeft als opdracht te verkennen hoe het Limburgs duurzaam kan worden versterkt en onder welke voorwaarden een deel III-bescherming onder het Handvest voor mogelijk is. De adviezen van de Actiecommissie staan op de website¹⁶ van de Actiecommissie bij de Provincie Limburg.

"Veer heure gaer van uch!"

De Actiecommissie heeft als onderdeel van haar takenpakket zich te richten op de te zetten stappen in het betrekken van de Limburgse gemeenten in de deel III-ambitie, bijvoorbeeld middels alliantievorming. Wij zijn graag in contact om gezamenlijk óngerwaeg noa deil III te gaan.
actiecommissielimburgs@prvlimburg.nl

Ook in het coalitieakkoord is het ondersteunen en stimuleren van de regionale talen opgenomen:

Aan de slag: Bouwen aan een beter Nederland

coalitieakkoord 2026–2030 - D66, VVD en CDA

We zijn trots op onze talen en dialecten. Daarom ondersteunen we en stimuleren we de rijkstalen, regionale talen, streektalen en dialecten.

3. De Limburgse taal en taalbeleid

Met de erkenning van het Limburgs onder het Handvest zet de staat zich in om belemmeringen voor het gebruik van het Limburgs weg te nemen en het gebruik van de taal actief te ondersteunen. Provincies en gemeenten maken als onderdeel van de staat deel uit van deze gezamenlijke inzet.

Het Convenant Limburgse taal 2019 legt de voortrekkersrol voor de ontwikkeling van taalbeleid voor het Limburgs bij de Provincie Limburg.¹⁷ Volgens internationaal recht en volgens Comité van Experts van de Raad van Europa (COMEX) blijft de Nederlandse staat daarbij verantwoordelijk voor de uitvoering van het Handvest.¹⁸

De Provincie Limburg en de Actiecommissie willen samen met gemeenten stappen zetten richting gezamenlijk taalbeleid voor het Limburgs. Door overleg worden informatie en ervaringen gedeeld, behoeften in beeld gebracht en mogelijkheden voor samenwerking verkend.

Same veur 't Limburgs: Provincie, Actiecommissie en gemeenten in overleg.

Samen taalbeleid maken – informatie delen, behoeften ophalen, krachten bundelen.

Fries – Nederland (Fryslân)

Het Fries kent veel lokale spreekvarianten die Friezen informeel en formeel met elkaar gebruiken. Voor officiële teksten en onderwijs bestaat één vaste standaardspelling. Online en in informele berichten schrijven mensen vaak zoals ze spreken.

Scots – Verenigd Koninkrijk (Schotland)

Scots bestaat uit veel dialecten. Meerdere regionale spellingpraktijken worden gebruikt in onderwijs, literatuur en lokale overheid zonder centrale norm. Schrijven sluit aan bij de lokale spreektaal.

4. Doelstellingen en beginselen voor beleid en praktijk

Onder deel II van het Handvest zet de staat zich actief en doelgericht in voor de bevordering van de regionale taal.¹⁹ Hoewel staten zelf kunnen bepalen op welke manier zij dit vormgeven, benadrukt het Handvest dat deze inzet duidelijk en doortastend moet zijn.²⁰

"Doortastend optreden"

COMEX geeft aan dat bevordering in elk geval inhoudt het creëren van een juridisch kader, het oprichten van instanties die verantwoordelijk zijn op dit gebied en het verstrekken van adequate financiële middelen.²¹

Bij het ontwikkelen van taalbeleid moeten overheden rekening houden met de behoeften en wensen van de taalgemeenschap en, waar nodig, adviesorganen instellen voor aangelegenheden die de regionale taal betreffen.²²

5. Taalbeleid en de rechten van anderen

Artikel 7.2 Handvest bevat een discriminatieverbod. Dit discriminatieverbod biedt een minimale garantie voor de erkende taal, maar beoogt geen volledige gelijkheid van rechten tussen de officiële taal en de regionale taal tot stand te brengen.²³ Een maatregel is niet per se discriminatoir wanneer deze de officiële taal bevoordeelt. Het gebruik van een regionale taal mag echter niet worden ontmoedigd, noch de instandhouding of ontwikkeling ervan in gevaar worden gebracht.²⁴

Daar staat tegenover dat maatregelen die de regionale taal bevorderen niet als discriminatoir ten opzichte van de officiële taal mogen worden beschouwd op voorwaarde dat zij als doel hebben de gelijkheid tussen talen te bevorderen.²⁵ COMEX stelt dat zulke gerichte maatregelen ten gunste van regionale talen niet als discriminatie van gebruikers van de officiële taal kunnen worden aangemerkt.²⁶

Romani - meerdere Europese landen

Romani kent veel varianten en geen uniforme standaard. De bescherming verschilt per land (deel II of deel III). Het gebruik in onderwijs, media en overheid is nog beperkt, maar kan volgens de Raad van Europa mondeling en schriftelijk ook met lokale varianten zonder vaste standaard worden ontwikkeld.

Noord-Fries - Duitsland

Noord-Friese dialecten als Fering, Öömrang en Sölring hebben elk herkenbare spelling binnen één gedeeld schrijfsysteem. Het Noord-Fries wordt gebruikt in onderwijs, lokale media en cultuur.

6. Het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden

Het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden (het Handvest) is een verdrag van de Raad van Europa. Het Handvest heeft tot doel regionale en minderheidstalen te beschermen en te bevorderen, historische achterstanden te verminderen en het behoud en de ontwikkeling van deze talen te ondersteunen.

Nederland heeft het Handvest in 1996 geratificeerd; het is op 1 maart 1998 in werking getreden. Sindsdien vormt het een internationaal kader dat richting geeft aan het taalbeleid van rijk, provincies en gemeenten.

Volgens het Handvest komen talen voor bescherming in aanmerking wanneer zij van oudsher in het land worden gesproken, zich onderscheiden van de officiële taal en geen dialect daarvan zijn. Door Nederland zijn Fries, Limburgs, Nedersaksisch en Papiaments (op Bonaire) als regionale talen erkend. Ook zijn Romani, Jiddisch en Papiaments (in het Europese deel van Nederland) erkend als niet-territoriale talen.

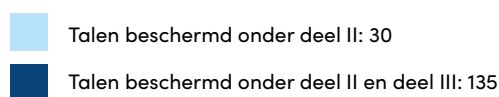
Het Handvest kent twee beschermingsniveaus: deel II en deel III. Onder deel II zet Nederland zich in om discriminatie van erkende talen te voorkomen en deze actief te bevorderen. Deel III bevat concrete maatregelen die hier verdere richting aan geven. Nederland heeft deel III uitsluitend van toepassing verklaard op het Fries en het Papiaments (op Bonaire).

7. Het Handvest en de Limburgse taal

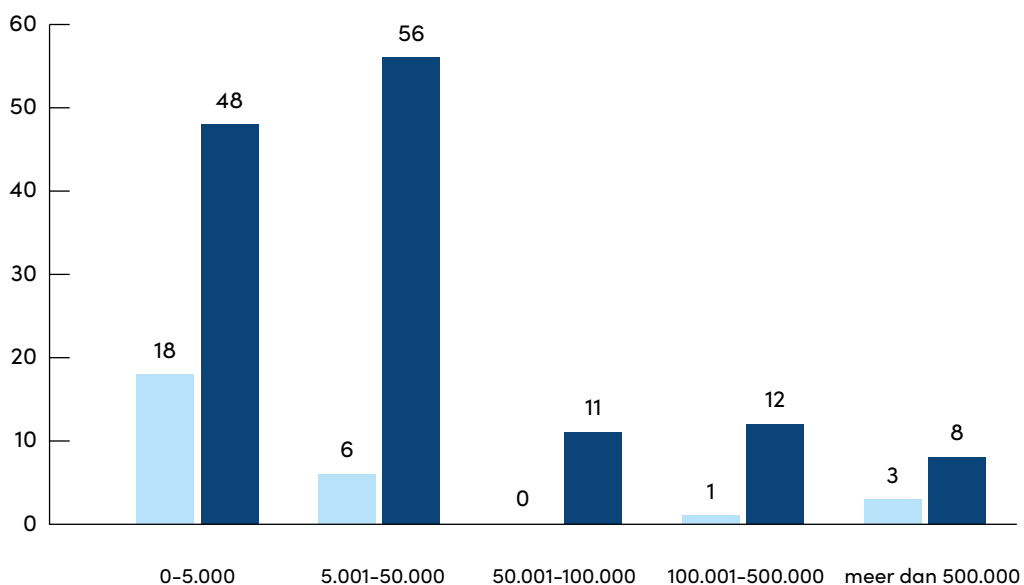
In 1997 zijn alle in Nederlands Limburg gesproken lokale varianten onder het Handvest erkend als de Limburgse taal. Dat is inclusief varianten die taalkundig verwant zijn, maar onder een andere taalgroep vallen, zoals Kleverlands in Noord-Limburg en Ripuarisch in het Zuidoost-Limburg. Varianten van het Limburgs in Belgisch Limburg of in het Duitse Rijnland zijn niet erkend onder het Handvest.

Het Limburgs is een van de grootste regionale of minderheidstalen in Europa. Van de in totaal 165 talen erkend onder het Handvest²⁷ heeft bijna 80% minder dan 50.000 gebruikers (sprekers). Het Limburgs heeft er naar schatting ±825.000.

In totaal 30 van de 165 erkende talen, waaronder het Limburgs, zijn alleen beschermd onder deel II van het Handvest. Daarnaast worden 135 erkende talen ook beschermd onder deel III. Het Limburgs neemt een bijzondere plaats in: ondanks het grote aantal sprekers wordt de taal alleen beschermd onder deel II, dat voornamelijk wordt toegepast op talen met veel minder gebruikers.

Aantal talen

Aantal gebruikers (zoals gerapporteerd door de staat)

* Voor het Papiamentu/u beschermd (in het Europese deel van Nederland) onder deel II en het Niederdeutsch beschermd (in Duitsland) onder deel II en deel III is het aantal gebruikers onbekend.

"Het Limburgs?" - "Welk Limburgs?"

De vraag "Welk Limburgs?" wordt vaak gesteld omdat de Limburgse taal niet georganiseerd is rondom één gesproken en/of geschreven standaardtaal. De afwezigheid van een standaardtaal wordt regelmatig als belemmering aangevoerd en leidt tot onzekerheid over de praktische inzet van de dialectale variatie van het Limburgs voor taalbeleid, vooral binnen formele domeinen.

Met deel II en deel III van het Handvest zet de overheid zich actief in om regionale talen, ook met dialectale variatie, mondeling en schriftelijk²⁸ zichtbaar, hoorbaar en bruikbaar te maken. De afwezigheid van een standaardtaal mag nooit worden gebruikt als reden om geen onderwijs, media-aanbod of ander beleid te ontwikkelen.²⁹

Onder deel III kunnen doelgerichte taalafspraken nuttig zijn voor specifieke toepassingen, zoals lesmateriaal in het onderwijs, de schrijftaal bij bestuurlijke en rechterlijke instanties en eventueel mediaproductie. Maar ook voor bescherming onder deel III is een (geschreven) standaardtaal niet vereist of noodzakelijk.³⁰

"Welk Limburgs?" - "Dien Limburgs!"

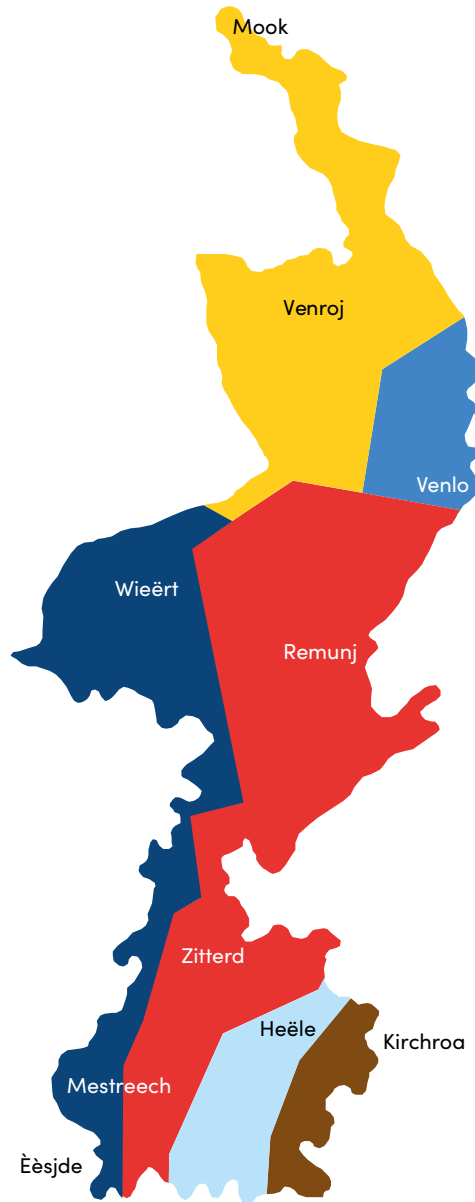
De vraag "Welk Limburgs?" kan beantwoord worden met "Dien Limburgs!". Het Limburgs dat jij spreekt is een prima uitgangspunt. De 2003 Spelling voor de Limburgse Dialecten is daarbij een goed aanknopingspunt om jouw gesproken Limburgs op schrift te zetten. Of als je aan het appen bent "gewoon" zoals jij het doet!

Sámi-talen - Noorwegen, Zweden, Finland

De Sámi-talen vormen een verwante taalgroep met meerdere regionale varianten. In officiële documenten, onderwijs en bestuur worden verschillende schrijfvarianten gebruikt binnen één gedeeld systeem.

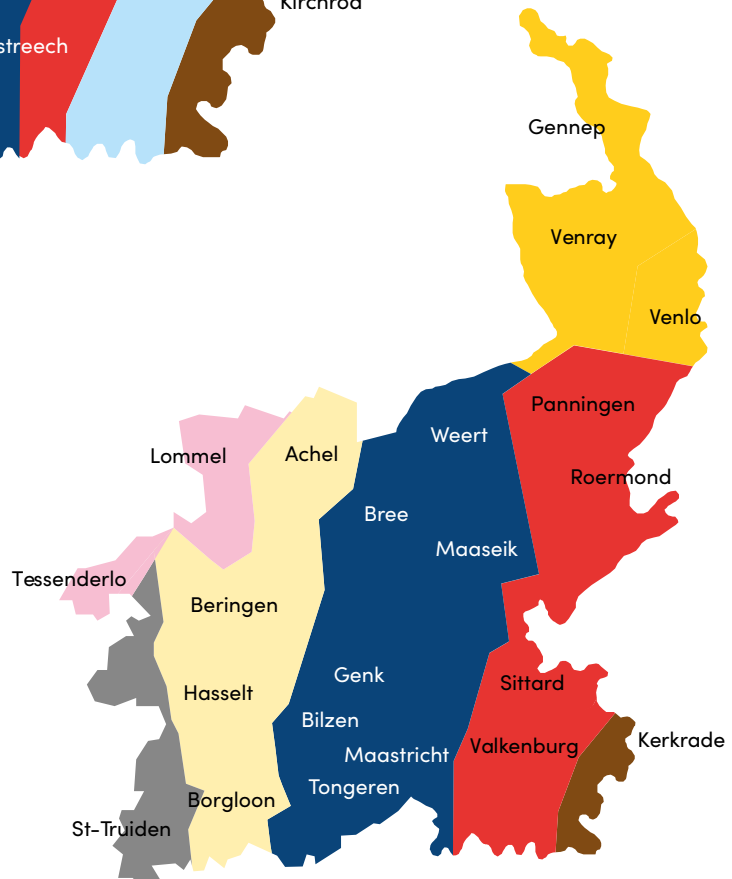
Taalkaart Nederlands Limburg

- Kleverlands
- Mich-kwartier
- Centraal-Limburgs
- Oost-Limburgs
- Ripuarische overgangsdialecten
- Ripuarisch

Taalkaart Limburgs taalgebied

- Kleverlands
- Oost-Limburgs
- Centraal-Limburgs
- West Limburgs
- Brabants Limburgs
- West Limburgs overgangsdialecten
- Ripuarisch

8. Het Handvest en de actieve rol van de overheid

Aanbeveling COMEX

Richt een orgaan op dat verantwoordelijk is voor de vertegenwoordiging van de belangen van Limburgsprekenden op nationaal niveau.³⁶

COMEX, het Comité van Experts van de Raad van Europa, formuleert de rol van de overheid onder het Handvest als volgt:

"Een belangrijk kenmerk van het Handvest is dat het als zodanig geen individuele rechten voor gebruikers van minderheidstalen vastlegt, waarvan de uitvoering afhankelijk zou zijn van het al dan niet invoeren daarvan. Het Handvest legt daarentegen juridische verplichtingen op aan de staten die partij zijn, die in de praktijk moeten worden uitgevoerd. Dit vergt dat staten op eigen initiatief positieve maatregelen nemen ter bescherming en bevordering van minderheidstalen." ³¹

COMEX benadrukt dat de Nederlandse staat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Handvest voor het Limburgs.³² De nationale overheid moet op eigen initiatief positieve maatregelen nemen met passende middelen, instructies en toezicht.³³ Zij mag die taak niet uitsluitend bij de decentrale overheden³⁴, de taalgemeenschap of de gebruikers van de erkende taal neerleggen.³⁵

COMEX begeleidt en volgt de uitvoering van het Handvest. Het expertcomité beoordeelt regelmatig de voortgang in Nederland, analyseert staatsrapportages en geeft aanbevelingen om het Limburgs verder te versterken. Daarnaast bezoekt COMEX regelmatig de regio om zich ter plaatse te informeren; het volgende bezoek aan Limburg is voorzien voor het najaar van 2026.

"Noe mótte veer inins allemaol plat kalle...?"

Het Handvest bindt niet de burger, maar de overheid. De overheid moet belemmeringen wegnemen en het gebruik van het Limburgs naast het Nederlands mogelijk maken, zodat burgers het Limburgs kunnen gebruiken wanneer zij dat wensen.

Moet ik nu ineens ook Limburgs gaan praten?

Volgens het Handvest moet de overheid taallessen Limburgs stimuleren, zodat iedereen die dat wil (een variant van het) Limburgs kan leren én zich in de taal thuis kan voelen.

9. Het Handvest en deel III

Met deel III geeft de overheid concreet vorm aan de bescherming en bevordering van de taal. Voor elk domein is er een keuzemenu van maatregelen. Het is daarbij niet zo dat "gelijk alles in het Limburgs moet". Er kan gekozen worden uit "lichtere maatregelen" ("in een ziekenhuis of bejaardenhuis mag de regionale taal gesproken worden" of "een partij mag zijn regionale taal in de rechtszaal spreken") en de "zwaarste maatregel" ("de overheid gebruikt de regionale taal"). Ook is er tijd om met wet- regelgeving en beleid invulling aan de maatregel te geven.

Volgens artikel 2.2 Handvest kiezen staten ten minste 35 van de 68 maatregelen uit deel III. Staten kunnen grotendeels zelf bepalen welke maatregelen zij op een taal van toepassing verklaren.³⁷ De keuze kan echter niet willekeurig zijn.³⁸ De selectie moet een samenhangend geheel vormen dat is toegesneden op de feitelijke taalsituatie³⁹ en ontwikkelingsfase van de betrokken taal.⁴⁰

Bij de keuze van maatregelen kan de staat rekening houden met het aantal gebruikers en de territoriale spreiding van de taal.⁴¹ Naarmate een taal meer gebruikers heeft en het taalgebied homogener is, zijn zwaardere maatregelen aangewezen; lichtere alternatieven zijn alleen gerechtvaardigd wanneer sterkere maatregelen niet haalbaar zijn.⁴²

Sardisch – Italië (Sardinië)

De Sardijnse dialectgroepen Logudorees en Campidanees hebben eigen lokale schrijftradities. Sardijns heeft een gemeenschappelijk schrijfsysteem (Limba Sarda Comuna) dat vaak in combinatie met lokale spelling wordt gebruikt in het onderwijs, door de regionale overheid en cultuurprojecten.

Occitaans – Frankrijk, Spanje, Italië

De klassieke spelling maakt schrijven mogelijk in Languedocien, Gascon en Provençaals binnen één systeem. Occitaans verschijnt in onderwijs, lokale administratie en tweetalige bewegwijzering.

10. Contact

Actiecommissie Limburgse taal

actiecommissielimburgs@prvlimburg.nl

<https://www.limburg.nl/onderwerpen/cultuur-erfgoed-archeologie/limburgse-taal/actie-commissie-limburgse-taal/>

Hoes veur 't Limburgs

Het kennis- en expertisecentrum voor de Limburgse taal

Bredeweg 10, 6042 GG, Roermond

0475 399 299

info@hoesveurtlimburgs.nl

www.hoesveurtlimburgs.nl

Volg ons ook op LinkedIn en @hoesveurtlimburgs op Instagram en Facebook.

11. Bronnen

Convenant inzake de Nederlandse erkenning van de Limburgse taal, Stcrt. 2019, 64467.

Council of Europe (2025). Romani and the European Charter for Regional or Minority Languages, Factsheet November 2025

rm.coe.int/factsheet-romani-and-the-ecrml-english/4880292c5a%2520

ECRML, Recommendation CM/RecChL(2012)5 of the Committee of Ministers on the application of the European Charter for Regional or Minority Languages by the Netherlands (Adopted by the Committee of Ministers on 24 October 2012 at the 1153rd meeting of the Ministers' Deputies).

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in Bosnia and Herzegovina, 2nd monitoring cycle, Strasbourg, 11 October 2016 ECRML (2016) 3

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in Croatia, Strasbourg, 20 September 2001 ECRML (2001) 2.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in Croatia, 2nd monitoring cycle, Strasbourg, 7 September 2005 ECRML (2005) 3

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in Cyprus, initial monitoring cycle, Strasbourg, 27 September 2006 ECRML (2006) 3.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in Finland, 6th evaluation report, adopted on 7 March 2024, MIN-LANG (2024) 3.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in Serbia, 1st monitoring cycle, Strasbourg, 6 May 2009 ECRML (2009) 2.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in Sweden, 2nd monitoring cycle, Strasbourg, 27 September 2006 ECRML (2006) 4.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in Sweden, 5th monitoring cycle, Strasbourg, 14 January 2015 ECRML (2015) 1.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in the Netherlands, 2nd monitoring cycle, Strasbourg, 16 December 2004 ECRML (2004) 8

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in the Netherlands, 3rd monitoring cycle, Strasbourg, 9 July 2008 ECRML (2008) 3.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in the Netherlands, 4th monitoring cycle, Strasbourg, 24 October 2012 ECRML (2012) 6.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in the Netherlands, 5th monitoring cycle (adopted on 16 June 2016), Strasbourg, 14 December 2016 ECRML (2016) 4.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in the Netherlands, Seventh evaluation report on the Netherlands adopted on 18 November 2022.

ECRML, Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in the United Kingdom, 3rd monitoring cycle, Strasbourg, 21 April 2010 ECRML (2010) 4.

Gedeputeerde Staten van Limburg. (2025, 22 april). Reglement Actiecommissie Óngerwaeg noa deil III (Provinciaal blad-regeling prb-2025-9149).

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR740143/1>

Gemeente Kerkrade. (2025, 4 november). Kirchroa hei weëd plat jekald: Taalbeleid gemeente Kerkrade (raadsbesluit nr. 25Rb059).

[https://kerkrade.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/b914094a-8faf-4925-9fdc-bf93f98747bb?documentId=4d01d2e1-a5b6-4051-ad50-758fa8c9a092&agendaltemId=9bd19067-98a3-4aa2-91ec-0352618b249f \(2/3/2026\)](https://kerkrade.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/b914094a-8faf-4925-9fdc-bf93f98747bb?documentId=4d01d2e1-a5b6-4051-ad50-758fa8c9a092&agendaltemId=9bd19067-98a3-4aa2-91ec-0352618b249f (2/3/2026))

Kamerstukken II, 1994-1995, 24092.

Mediawet van 29-12-2008, Stb. 2008, 583, laatst gewijzigd 02-07-2025, Stb. 2025, 185.

Provincie Limburg. (2024, 13 december). Uitvoeringsprogramma Limburgse taal 'Same veur 't Limburgs' 2025-2027 (Statenvoorstel G-24-038; doc.nr. DOC-00709718). Provincie Limburg.

[https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/8fab599e-aa5f-4265-a9df-7bd7af5b433a#afd4a822-014e-4ac5-843d-852ccde88d51 \(17-1-2026\)](https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/8fab599e-aa5f-4265-a9df-7bd7af5b433a#afd4a822-014e-4ac5-843d-852ccde88d51 (17-1-2026))

Provinciale Staten van Limburg. (2024, 27 september). Motie vreemd 3120 Absil c.s. inzake instellen Staotecomité Limburgs / Statencomité Limburgs (Motie nr. 3120).

<https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/6a5a4214-a17f-4b44-8aa4-337afc15450d>

Spelling 2003 voor de Limburgse dialecten

<https://hoesveurtlimburgs.b-cdn.net/uploads/Downloads/Spelling/Spelling-2003-Limburgs.pdf>

Toelichting Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden, ETS 148.

Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht, Wenen, 23-05-1969, Trb. 1972, 51.

12. Eindnoten

- ¹ Zie hoofdstuk 6: Het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden
- ² <https://www.limburg.nl/onderwerpen/cultuur-erfgoed-archeologie/limburgse-taal/actiecommissie-limburgse-taal>
- ³ [https://kerkrade.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/b914094a-8faf-4925-9fdc-bf93f98747bb?documentId=4d01d2e1-a5b6-4051-ad50-758fa8c9a092&agendaItemId=9bd19067-98a3-4aa2-91ec-0352618b249f \(2/3/2026\)](https://kerkrade.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/b914094a-8faf-4925-9fdc-bf93f98747bb?documentId=4d01d2e1-a5b6-4051-ad50-758fa8c9a092&agendaItemId=9bd19067-98a3-4aa2-91ec-0352618b249f (2/3/2026))
- ⁴ ECRML, Recommendation CM/RecChL(2020)3; Para 26 ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 5th monitoring cycle, (2016) 4, p. 8; ECRML, Recommendation CM/RecChL(2012)5; ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 4th monitoring cycle, (2012) 6, p. 12; ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 2nd monitoring cycle, (2004) 8, p. 31-32.
- ⁵ https://www.limburg.nl/publish/pages/10127/2025003_0-meting_advies_limburgse_taal_voorschools_onderwijs.pdf
- ⁶ ECRML, Application of the Charter in Serbia, 2nd monitoring cycle, Strasbourg, 11 June 2013 ECRML (2013) 3, p. 47-48, 51.
- ⁷ ECRML, Recommendation CM/RecChL(2020)3; Para 26 ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 5th monitoring cycle, (2016) 4, p. 8; ECRML, Recommendation CM/RecChL(2012)5; ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 4th monitoring cycle, (2012) 6, p. 12; ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 2nd monitoring cycle, (2004) 8, p. 31-32.
- ⁸ ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, Seventh evaluation report, (2022), p. 31.
- ⁹ ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, Seventh evaluation report, (2022), p. 31.
- ¹⁰ Council of Europe (2025); Para 95 ECRML, Application of the Charter in Finland, 6th evaluation, (2024) 3, p. 21; Para 139 ECRML, Application of the Charter in Sweden, 5th monitoring cycle, (2015) 1, p. 24.
- ¹¹ ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, Seventh evaluation report, (2022), p. 31.

- ¹² ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, Seventh evaluation report, (2022), p. 31.
- ¹³ Artikel 2.61 lid 3 Mediawet 2008 jo. artikel 2.61 lid 2 onder c en d Mediawet 2008; Kamer II, 2008–2009, 31 356, nr. 44 1.
- ¹⁴ ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, Seventh evaluation report, (2022), p. 31.
- ¹⁵ <https://hoesveurtlimburgs.nl>
- ¹⁶ <https://www.limburg.nl/onderwerpen/cultuur-erfgoed-archeologie/limburgse-taal/actiecommissie-limburgse-taal/>
- ¹⁷ Convenant inzake de Nederlandse erkenning van de Limburgse taal
<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fzoek.officielebekendmakingen.nl%2Fstcrt-2019-64467.odt&wdOrigin=BROWSELINK>.
- ¹⁸ Artikel 26 Verdrag van Wenen; Kamerstukken II, 1994-1995, 24092, p. 3; Para 4.2 (B) ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 2nd monitoring cycle, (2004) 8; Para 10 Report of the Committee of Experts on the Charter, Application of the Charter in the Netherlands, 3rd monitoring cycle, Strasbourg, 9 July 2008 ECRML (2008) 3.
- ¹⁹ Artikel 7.1.c. Handvest.
- ²⁰ Para 61-62 Toelichting ETS 148.
- ²¹ Para 31 ECRML, Application of the Charter in Poland, (2011) 5.
- ²² Artikel 7.4 Handvest.
- ²³ Para 72 Toelichting ETS 148.
- ²⁴ Para 71 Toelichting ETS 148.
- ²⁵ Para 73 Toelichting ETS 148.
- ²⁶ Para 123 ECRML, Application of the Charter in the United Kingdom, 3rd monitoring cycle, (2010) 4, p. 19.
- ²⁷ Het betreft ±80 unieke talen, waarvan sommige in meerdere staten worden gesproken en zijn erkend.
- ²⁸ Para 33, 37 ECRML, Application of the Charter in Croatia, 2nd monitoring cycle, (2005) 3, p. 10-11; Para 70-71 ECRML, Application of the Charter in Cyprus, initial monitoring cycle, (2006) 3, p. 12.
- ²⁹ Council of Europe (2025); Para 36 ECRML, Application of the Charter in Serbia, 1st monitoring cycle, (2009) 2, p. 9.

- ³⁰ Council of Europe (2025).
- ³¹ Para 18 ECRML, Application of the Charter in Bosnia and Herzegovina, 2nd monitoring cycle, (2016) 3, p. 6.
- ³² Para 4.2 (B) ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 2nd monitoring cycle, (2004) 8; Para 10 ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 3rd monitoring cycle, (2008) 3.
- ³³ Para 36 ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 5th monitoring cycle, (2016) 4.
- ³⁴ Para 4.2 (B), 4.2 (K) en 12 ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 2nd monitoring cycle, (2004) 8; Para 9 ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, Seventh evaluation report, (2022); Para 22-23 ECRML, Application of the Charter in Sweden, 2nd monitoring cycle, (2006) 4.
- ³⁵ Para 65 ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, 5th monitoring cycle, (2016) 4.
- ³⁶ ECRML, Application of the Charter in the Netherlands, Seventh evaluation report, (2022), p. 31.
- ³⁷ Para 22 Toelichting ETS 148.
- ³⁸ Para 46 Toelichting ETS 148.
- ³⁹ Para 47 Toelichting ETS 148; Para 16-17 ECRML, Application of the Charter in Croatia, (2001) 2, p. 10.
- ⁴⁰ Para 46 Toelichting ETS 148.
- ⁴¹ Artikel 1.b Handvest; Para 35 Toelichting ETS 148.
- ⁴² Para 35 en 46 Toelichting ETS 148.

Dit is een uitgave van Actiecommissie Limburgse Taal
mei 2026 | 2603 731

Actiecommissie Limburgse taal – *Óngerwaeg nao deil III*
Limburglaan 10, 6229 GA, Maastricht
Postbus 5700, 6202 MA, Maastricht

actiecommissielimburgs@prvlimburg.nl

[www.limburg.nl/onderwerpen/cultuur-erfgoed-archeologie/
limburgse-taal/actiecommissie-limburgse-taal/](http://www.limburg.nl/onderwerpen/cultuur-erfgoed-archeologie/limburgse-taal/actiecommissie-limburgse-taal/)

